

[Agerschou]

Forslaget indebærer, at den forhøjede hjælp til dækning til boligudgifter, skal dække den del af udgifterne, der overstiger 25 pct. af hjælpen. Det går jeg ud fra at vi er enige om, det står i lovforslaget. Det, jeg så gerne vil spørge om, er: hvad med de kommuner, hvor man nu har en bedre praksis? Betyder dette lovforslags eventuelle gennemførelse, at vilkårene for § 37, stk. 4-modtage-re i disse kommuner nu forringes?

Første næstformand (Knud Østergaard):

I mine og tilhørernes øren lyder udtrykket »gider ikke« ikke særlig godt.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil sige til hr. Taanquist, at jeg kan altså ikke helt forstå, hvordan hr. Taanquist kan få sig selv til at sige, at de almindelige, forhøjede og ekstra børnetilskud bliver et par hundrede kroner om måneden for en lavtlønnet enlig forsørger, f.eks. en mor. Det er altså 784 kr. om måneden. Jeg beklager, at hr. Taanquist kan få det til sammenlagt et par hundrede kroner, men der er altså noget galt i hr. Taanquists opfattelse af, hvordan børnetilskuddene er, når de er ureduceret. Det almindelige, det forhøjede og det ekstra børnetilskud bliver 784 kr. pr. måned. Hr. Taanquist kommer til at se efter i de udmærkede oversigter, vi får over, hvor meget sådan noget udgør. Så vil han blive klar over, at han hele tiden har været på galt spor.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg tror, jeg efterhånden har forstået hr. Taanquists udregninger. Hr. Taanquist føjede nemlig lidt fikst til til sidst: ud over de andre børnetilskud – det, som alle andre mennesker får. Det har vi da aldrig søgt at imødegå. Det, det drejer sig om, er at gøre op, hvor meget man får i den situation fra det offentlige, og det er stadig væk de ca. 4.400 kr. Det er da rigtigt, at eksempelvis forhøjet børnetilskud for enlige forsørgere får naturligvis også de personer, der er i arbejde, men i de mange sammenlignende beregninger, vi har foretaget, har vi netop taget højde for den situation, så det ændrer ikke på sammenligningen og på resultatet af sammenligningen i forhold til f.eks. den enlige forsørger med to børn, som går på arbejde 40 timer om ugen.

Hr. Taanquist taler stadig væk om disse særlige udgifter, som måske skulle hedde enkeltudgifter. Det, jeg har givet udtryk for, er, at der er hjemmel til i bistandsloven i særlige tilfælde – og det er naturligvis ikke løbende driftsudgifter, det er rigtigt, som hr. Taanquist siger – at give dækning af udgifter ud over det beløb, som er anført i § 43.

Jeg skal gerne forsøge at besvare hr. Agerschous spørgsmål om boligtillægget i de kommuner, som i dag har en gunstigere ordning, end lovforslaget giver udtryk for. Ja, der bliver faktisk tale om en forringelse. Det er jo konsekvensen af, at vi i virkeligheden forlader skønsprincippet på det område. Nu har der været så meget harceleren over, at kommunerne betalte for lidt i mange tilfælde, og det er for så vidt det, vi accepterer og retter os ind i forhold til. Men konsekvensen er selvsagt – det er indbygget i forslaget om overgang til retsbestemte ydelser i større udstrækning – at dér, hvor man – det er nu ikke så mange steder, det kan jeg godt sige, men der er nogle enkelte steder – har betalt en højere ydelse, er der ikke grundlag for det mere efter denne bestemmelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 54:

Forslag til lov om social pension.
(Fremsat 2/11 83).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 4 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 55:

Forslag til lov om ændring af forskellige sociale love. (Ændringer som følge af nye regler om social pension).

(Fremsat 2/11 83).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Albertsen (S):

De to lovforslag, som ministeren her har fremsat, går jeg ud fra bl.a. har en baggrund i et ønske fra ministerens side om at søge at forenkle lovgivningen. Jeg vil på baggrund af de faldne bemærkninger under den tidligere debat sige, at jeg tror nok, man må sige, at her er det nok lykkedes lidt bedre, hvis man skal sammenligne udformningen, som forslaget foreløbig ligger på bordet.

Den anden intention, som ministeren har haft, har været et ønske om at leve op til drøftelsen her i folketinget i forbindelse med beslutningsforslaget om at sikre ligelig behandling af somatiske og psykiatriske patienter med hensyn til deres situation, når der er tale om at overveje placering på institution. Denne intention mener jeg ikke er lykkedes. Derfor må en af bestræbelserne under det kommende udvalgsarbejde være at sikre, at den enstemmige beslutning, som folketinget vedtog i så henseende, også bliver efterlevet i udformningen af paragrafferne her.

Det ville måske være nærliggende umiddelbart at tænke sig, at man fjernede § 46, stk. 2, som klart siger, at forskelsbehandlingen opretholdes. Så enkelt kan det vel ikke klares, men det bliver i det mindste en af udvalgets opgaver at se nærmere herpå og leve op til vedtagelsen her i folketinget.

Derudover har ministeren på baggrund af lovgivningserfaringer med pensionslovene ønsket at få fjernet nogle tidslær, eller hvad man nu vil kalde det, og iagttage nogle hensyn. I det sidste tilfælde tænker jeg på den henstilling, der forekom fra Kommunernes Landsforening om at sikre en tilbagebetalingspligt for pensionister, der måtte have fået en ydelse ud over det, der var tiltænkt. Det kan være et varmeregnskab, der udformes på en anden måde. Vi er ikke enige i, at det er nødvendigt med en sådan bestemmelse. Jeg tror, at nok kan der påvises eksempler på det, som er refereret – man har noget materiale herom; vi må kikke nærmere på, hvor

omfattende det er – hvor nogle pensionister måske får nogle kroner tilbage et i varme-regnskab, men jeg tror næsten, jeg kan forsikre ud fra nogle års erfaringer med at kikke på disse ting og arbejde med disse ting i det daglige, at der er til gengæld ti tusinde andre pensionister, der bestemt ikke får helt og fuldt det, de kunne have krav på efter lovbestemmelserne og efter kommunale vedtagelser. Så fornuften i at efterkomme dette ønske fra KL, må jeg nok sætte et spørgsmålstegn ved.

I de drøftelser og forhandlinger, der i øvrigt har været om pensionslove som sådan – i den forbindelse skal jeg referere til drøftelser, hvor vi har været inde på spørgsmålet om rådighedsbeløbets fordeling – har jeg forstået, at ministeren og også flere ordførere såvel fra regeringspartierne som fra oppositionspartierne har stillet sig åbne over for at få denne fordelingsnøgle ændret, for den fordelingsnøgle, vi har i øjeblikket, begunstiger i særlig grad de kommuner, der har relativt mange velstillede pensionister, og skader afgjort de kommuner, der har et stort antal mindre velstillede, eller rettere dem, som loven sigter på, nemlig særligt vanskeligt stillede pensionister. Ministeren og alle ærede ordførere er jo klare over, at vi på forhånd har et omfattende materiale, så processen med at gå i gang og få dette problem løst skulle ikke være vanskelig. Jeg vil gerne siges dels ud fra personlige erfaringer, dels også fra samtaler med dem, der repræsenterer pensionistorganisationerne, at de er afgjort tilhængere af en ændret fordelingsnøgle, nemlig den fordelingsnøgle, der er anvendt i forbindelse med bevillinger af de særlige varmeydelser. Jeg tror nok, den rubriceres som nr. 4 i det materiale, vi har, nemlig den fordelingsnøgle, der hedder enlige pensionister, der får fuldt pensionstillæg.

Jeg vil også gerne referere til de debatter, der har været på baggrund af ældrekommisionens betænkning. Da det blev drøftet her i tinget, var der bred tilslutning til den tankegang og de mange forslag og de mange aspekter, man rullede op fra ældrekommisionens side.

Jeg erindrer diskussionen sådan, at på baggrund af den enstemmige indstilling fra den pågældende kommission, var der næsten generel tilslutning til mange af de tanker, som man fremførte.

[Albertsen]

Et af disse problemer er bl.a. spørgsmålet om lommepengene på plejehjemmene. Man skal i den forbindelse erindre, at udgangspunktet for ældrekommisionen netop var forholdene på plejehjemmene. Ældrekommisionen lægger ikke skjul på, at man betragter den nuværende administration af disse ting som noget formynderisk. Jeg ved, at ingen har et hjerte, der er mere opvarmet eller mere positivt over for at fjerne enhver form for formynderi end netop socialministeren, så jeg er helt overbevist om, at han og de øvrige fortalere for regeringen vil være meget åbne over for at finde en rimelig løsning på at fjerne dette i øjeblikket eksisterende princip.

Jeg vil konkludere mine bemærkninger. Det er ikke altid, jeg har lejlighed til at give blomster til ministeren, men jeg vil altså gerne gøre det ved denne lejlighed. Sigtet med hensyn til at forenkle og sammenkøre en række love synes jeg stort set er lykkedes. De ændringer, der er foreslået under hensyn til erfaringerne med EF-virkninger osv., kan vi tiltræde. Vi stiller os tvivlende over for det rimelige i at efterkomme KLs ønsker.

Vi mener, at beslutningsforslagets hensigt ikke er opnået, nemlig ligestilling mellem psykiatriske og somatiske patienter. Vi ser gerne en løsning svarende til de tilsagn, der tidligere er givet. Vi har et materiale herom vedrørende en ændret fordelingsnøgle for rådighedsbeløbet. Vi ser gerne en fortsat drøftelse og eventuelt en afklaring af lomme pengebegrebet, som ældrekommisionen har påpeget.

Med disse ord skal jeg give tilsagn om et engageret og aktivt arbejde for at få en bred enighed – herunder også socialdemokratiets stemmer – med henblik på at finde en løsning, hvis ministeren vil være lige så åben og modtagelig, som ministeren ved en anden tidligere lejlighed har været. Det var ganske vist, før statsministeren fortalte, hvordan vi skulle lære at opføre os ordentligt. De tilretvisninger ser vi ganske bort fra i denne henseende og mener, at ministeren normalt vil være interesseret i en så bred tilslutning som mulig til love af denne art. Det har vi efterhånden tradition for, og vi håber også, det vil ske i dette tilfælde.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Disse to lovforslag, nr. L 54 og nr. L 55, er et led i den regelsanering på det sociale område, regeringen har påbegyndt. Vi deler opfattelsen af, at der er behov for en nyrevidering efter den senest gennemførte revision af førtidspensionslovgivningen.

L 54 er et forslag om at samle pensionslovgivningen i én lov. Det konservative folkeparti kan tilslutte sig dette ud fra hensynet til at lette forståelsen samt forenkling af det sociale pensionssystem i form af en fælles lov.

Jeg skal her kommentere enkelte punkter i lovforslaget. Ved sammenskrivningen får man en klar definition af, hvad pension er, og en forenkling, idet man her taler om to pensioner, en førtidspension og en folkepension. Endvidere er der invaliditetsydelse og de tillæg, der hører til.

Lovforslaget indeholder ændrede regler for indfødsret, bopæl og indtjening af pension. Pension er fortsat betinget af, at modtageren har dansk indfødsret, men der foreslås en mulighed for ophævelse af kravet om dansk indfødsret for udenlandske statsborgere, der har længerevarende tilknytning til landet, og som ønsker at forblive her. Her ser vi, at man får tilgodeset indvandrerne.

De justeringer og forenklinger med hensyn til bopæl og optjening, hvor adgangen gøres lettere, for at Danmark skal kunne acceptere bestemmelser i internationale overenskomster om lige behandling med landets egne borgere, kan vi tilslutte os.

Hr. Albertsen var inde på muligheden for at indføre en tilbagebetalingspligt. Det ligner jo den, der fremgår af bistandslovens § 26, og vi vil gerne se velvilligt på, om denne sidestilling er nødvendig.

Endelig er der ændrede regler om inddragelse af pension for pensionister med ophold på institution. Det skulle give en ligestilling af psykiatriske og somatiske patienter. Her vil jeg gerne tillade mig at spørge ministeren – enten kan han svare her eller gennem udvalgsarbejdet – om forslaget betyder, at der ingen forringelse sker for de somatiske pensionister, at der gives en ekstra bevilling på 5–10 mill. kr. for at løfte de psykiatriske plejepatienter til ligestilling, og at den 6 måneders regel, man omtaler, er en beskyttelse af de psykiatriske plejepatienter, så man ikke laver den automatiske inddragelse af pension, som sker i øjeblikket. Hvis forholdene

[Lizzie Lichtenberg]

er sådan, betragtes dette som et fælles udgangspunkt for fremtidig udvikling på dette område.

Jeg skal også her pege på ældrekommis- sionens langsigtede strategi og i den forbindelse fremhæve den almindelige politik på ældredområdet, der tilsigter en omstilling fra de traditionelle institutionsanbringelser henimod alternative, mindre institutionsprægede løsninger, herunder også distriktspsykiatrien. Disse ting vil bløde op på hele spørgsmålet om pensionsinddragelse.

Vi vil fra konservativ side medvirke positivt i udvalgsarbejdet og håber også, at dette lovforslag må blive vedtaget af et bredt flertal.

Lovforslag nr. L 55 er fortrinsvis en justering under hensyn til den ændring af reglerne om førtidspension, der er sket, og vi kan også give tilslutning til et hurtigt udvalgsarbejde vedrørende dette lovforslag.

Henrik Toft (V):

Hensigten om en enkel og letforståelig lovgivning er altid relevant. Derfor er det selvfølgelig tilfredsstillende, at der gennem dette lovforslag forsøges et sådant initiativ, og jeg tror da på, at vi ved et fornuftigt udvalgsarbejde kan nå frem til, at vi får et resultat ud af det. Jeg kan give tilslutning til, at vi får en sådan lovgivning igennem.

Den samlede nyredigering af pensionslovgivningen, der her er tale om, er en følge af den lovgivning, som vi vedtog om førtidspension sidste vinter.

Der er derudover medtaget nogle af de ting, som vi har udestående, nemlig spørgsmålet om nogle andre regler for folk, der har indfødsret og bopæl og har optjening af pension fra udlandet. Jeg synes nok, det er rimeligt, at vi får afdækket de problemer under udvalgsarbejdet, for det er rigtigt, som det er sagt i fremsættelsestalen, at det ikke kan være rimeligt, at man får en stor pension fra udlandet, samtidig med at man skal have den fulde pension, som man får her i landet.

Vi vil selvfølgelig komme til at diskutere nogle af de ting grundigt under udvalgsarbejdet, og det er min bestemte fornemmelse fra tidligere arbejde i socialudvalget, at vi nok skal få afdækket de forskellige spørgsmål rigtigt.

En af de ting, der vil komme op, er selvfølgelig den ændrede regel om inddragelse af pension for pensionister med ophold på institution. Der er allerede stillet spørgsmål til ministeren, idet man gerne vil have bekræftet, at der ikke sker en forringelse i forhold til nu. Det regner jeg da med at vi får bekræftet heroppefra, og at vi også på en rimelig måde tilgodeser det beslutningsforslag, der blev vedtaget i sidste samling.

Med disse forholdsvis få bemærkninger skal jeg sige, at vi er positivt indstillede over for lovforslaget og vil medvirke til dets gennemførelse, og det samme gælder med hensyn til det efterfølgende lovforslag.

Agerschou (SF):

En del af formålet med disse lovforslag har været at forenkle lovgivningen. Nu har megen af socialministerens og de borgerlige partiers snak om forenkling været et skalkeskjul for direkte forringelser, men så vidt jeg kan se på nuværende tidspunkt, har socialministeren under udarbejdelsen af disse lovforslag haft en nogenlunde heldig hånd.

I SF går vi naturligvis ind for forenklinger, da pensionslovgivningen er meget kompliceret, men hvor de har karakter af forringelser, vil vi naturligvis ikke være med.

Jeg vil koncentrere mig en del om den foreslåede § 46. Der står i bemærkningerne til den pågældende paragraf, at forslaget tager udgangspunkt i folketingsbeslutningen af 20. maj 1983 om ophævelse af indkomstmæssig diskrimination af psykiatriske patienter. Efter min opfattelse er der mere tale om en omgæelse af denne beslutning, og i hvert tilfælde kan der ikke være tale om, at et lovforslag skal tage udgangspunkt i en beslutning, folketinget har vedtaget. Det skal naturligvis indeholde beslutningen. Alene af den grund burde man sende socialministeren tilbage til sit ministerium med besked om at udarbejde et forslag, der er i overensstemmelse med, hvad folketinget har vedtaget.

I realiteten foreslår man nu en udvidelse af lomme pengeordningen til alle patientkategorier. De hidtidige regler for visse psykiatriske patienter betød en automatisk inddragelse af pensionen efter 6 måneder. Denne 6 måneders regel overføres nu til alle patienter i en modificeret form, idet inddragelsen ikke

[Agerschau]

er automatisk, men skal foretages af det sociale udvalg.

Socialministeren taler ellers længe og gerne om pensionisters selvaktivitet og udnyttelse af egne ressourcer, men der er altså kun tale om ord. I dette lovforslag er der ikke en antydning af, at pensionisten selv skal inddrages i beslutningen. Hvad den pågældende selv mener, synes ikke at have nogen interesse for socialministeren. Der er andre, der skal tage den pågældende beslutning for pensionisten, og det finder vi i SF fuldstændig uacceptabelt. Helst ser vi, at lommepengeordningen helt forsvinder både fra plejehjem og fra hospitaler, og det er det, vi vil arbejde for under forslaget's behandling i socialudvalget. Men i det mindste bør der ikke ske pensionsinddragelse, mens de pågældende rent faktisk befinder sig på et hospital. Som § 46, stk. 2, er formuleret, kan man i praksis fratage folk muligheden for at vende tilbage til eget hjem, og når socialministeren oven i købet har opfordret kommunerne til at undlade nyt plejehjemsbyggeri, finder vi faktisk hans forslag ganske uanstændigt.

I lighed med socialdemokratiet finder vi, at der nu er grund til at se på fordelingen af rådighedsbeløbet. Vi vil gerne under udvalgsarbejdet drøfte, om denne form for hjælp ikke kunne afløses af retsmæssige ydelser. Vi finder det umyndiggørende, at pensionister, fordi de ikke får en pension, de kan leve af, bliver nødt til at søge den form for hjælp på bistandskontorerne. Vi mener ikke, at det, at man ikke får en pension, man kan leve af, automatisk gør folk til sociale problemer. Det er det, der af og til sker ved den nuværende rådighedsbeløbsordning.

I lighed med socialdemokratiet er vi uenige i, at man skal indføre en bestemmelse om tilbagebetaling af de personlige tillæg. Vi mener, det er et eksempel på, at socialministeren er i gang med at forøge administrationen. Vi tror ikke på, at det problem, der omtales i lovforslaget, står mål med den forøgede administration, der må forekomme.

I bemærkningerne til lovforslaget er lige omtalt de besparelser på den sociale pensionsfond, som regeringen vil foretage. I den forbindelse skal jeg bemærke, at vi mener, at den sociale pensionsfond er oprettet for at give pensionisterne bedre økonomiske vilkår, og de beslutninger, der i den forbindelse er taget om forbedringer, skal fastholdes. Der-

for er vi modstandere af de foreslåede besparelser. Vi mener, at de 248 plus 473 mill. kr., der var afsat, skal bruges, og de kan passende bruges til forhøjelse af pensionstillægget, som kun udbetales til dem, der ikke har andet end den nøgne pension.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Indtil nu må man sige, at det må være et godt forslag fra socialministeren, indtil vi når § 46, for det første er jo modtaget meget velvilligt. Det er faktisk også så kompliceret, at det ville være vanskeligt at gøre meget andet. Ja, undskyld, men jeg synes, det er så kompliceret, at det kræver en teknisk gennemgang. Den har jeg da også allerede fået socialministerens tilsagn om.

Forslaget er jo ret omfattende, og der er brug for den regelforenklning. Ved at få den tekniske gennemgang med embedsmændene kan vi nok hjælpe hinanden med at få svar på nogle af de spørgsmål, vi senere skulle have skrevet frem og tilbage om med mange misforståelser til følge og en uddybning af spørgsmålene, så man til sidst næsten har glemt, hvad det er, man har spurgt om.

Jeg har været under stærk påvirkning af hr. Albertsen i New York. Han har til stadighed erindret mig om vores debat om ældrekommissionens rapport og spørgsmålet om lommepenge. Jeg går da ud fra, da socialministeren også selv hylder tankerne, at det er noget, vi kommer frem til på et senere tidspunkt, hvor vi kan klare det af, for der er ingen, der bryder sig om umyndiggørelsen af de ældre.

Men netop § 46 er udtryk for, at vi den 20. maj i år fik en folketingsbeslutning vedtaget, hvorefter vi skulle ligestille somatiske og psykiatriske patienter med hensyn til inddragelse af pension. Det synes jeg også at regeringen imødekommer med bestemmelserne i § 46. Den er nok vanskeligt læselig, når den kan give anledning til misforståelser. Jeg har måttet gå den igennem flere gange, også med nogen hjælp, men resultatet af det er, at der sker ingen ændring for de somatiske patienter, hvorimod der sker en forbedring for de psykiatriske patienter på 5 mill. kr. Det må man kalde en forbedring. Så må vi snakke os igennem, om modellen ser ud, som vi synes den skal, eller der under udvalgsarbejdet er mulighed for at ændre på den. Men ingen

[Yvonne Herløv Andersen]

bliver frataget deres pension, så længe der er mulighed for at vende hjem til egen bolig. Sådan har det været hele tiden for somatiske patienter, og sådan bliver det for begge grupper nu. Det er først, når visitation til institution er foretaget, at reglerne træder i kraft.

Jeg kan fortælle – hvis der er nogen, der har kalenderen med – at det bliver allerede den 24. i denne måned, vi forsøger at få det møde på plads, så vi kan få gået det her igennem, for vi ville så gerne være hurtigt færdige med dette lovforslag – også med følgelovforslaget, nr. L 55 – fordi vi synes, det er en væsentlig forbedring af det eksisterende.

Tove Niemann (FP):

Lovforslag nr. L 55 vil vi fra fremskridtspartiets side tilslutte os. Det glæder os, at en hidtidig regel om automatisk pensionsinddragelse efter 6 måneders indlæggelse på psykiatrisk institution ophæves.

Lovforslag nr. L 54, forslag til lov om social pension, ser vi fra fremskridtspartiets side også positivt på. Jeg vil dog godt her stille et spørgsmål til socialministeren angående § 46, stk. 2, hvoraf det fremgår, at der kan ske en inddragelse af pensionen efter et skøn, og at det er det sociale udvalg, der træffer afgørelsen. Mit spørgsmål er, om der ikke skal finde en reel visitation sted, inden der sker inddragelse af pensionen.

I § 43 får vi nu indført en regel om, at der kun kan kræves tilbagebetaling af for store beløb udbetalt i personlige tillæg, f.eks. varmeudgifter til pensionister, hvis det sociale udvalg ved udbetalingen af ydelsen udtrykkelig har gjort opmærksom på, at der findes en tilbagebetalingspligt. Personlig kender jeg mange pensionister, der er kommet i klemme ved, at de har modtaget et refusionsbeløb på acontoforudbetalte varmeudgifter for den ejendom, som de bor i, har brugt beløbet i god tro og derefter er blevet nægtet varmebidrag for den følgende vinter, hvis de altså ikke har været i stand til at betale beløbet tilbage.

Når disse lovforslag samtidig indeholder en regelsanering og en forenkling af lovkomplekset, kan jeg roligt sige, at fremskridtspartiet vil gå meget positivt ind i udvalgsarbejdet.

Aase Olesen (RV):

Det radikale venstre kan som helhed tilslutte sig lovforslaget om social pension og den sammenskrivning, der er sket af de sociale pensionslove.

Jeg må måske sige, når vi taler om lovforslaget som helhed, at det er ikke særlig »forbrugervenligt«, men derfor vil jeg egentlig også gerne med det samme takke socialudvalgets formand for, at hun nu foranlediger en teknisk gennemgang. Vi har her at gøre med lovforslag med ændringer, og så står der i bemærkningerne blot, at den og den regel er den samme som hidtil blot med nogle ændringer, som man derefter ikke får at vide hvad går ud på, men det munder ud i en bemyndigelse. Det er ikke en god måde at lave lovforslag på, og det giver os andre et kæmpearbejde, hvis vi overhovedet skulle sætte os ind i, hvad det handler om. Jeg vil godt anmode om, at man i lighed med andre ministerier optrykker gældende regler eller gør sig den ulejlighed at skrive i bemærkningerne, hvad de gældende regler indeholder, og hvad ændringen går ud på. Det har man altså forsømt her.

Jeg skal i øvrigt ikke beskæftige mig med detaljer. Det plejer formanden heller ikke at synes godt om. Dem må vi vente med til den tekniske gennemgang. Men jeg vil hæfte mig ved det, som også de øvrige ordførere hæftede sig ved: har socialministeren med dette forslag efterlevet den folketingsbeslutning, som gik igennem sidste år? Jeg må sige, at så vidt jeg kan se, har ministeren det ikke, men det kan jo være, at den tekniske gennemgang kan afsløre det.

Jeg kan ikke se andet, end at § 46, stk. 2, er en særbestemmelse for plejepatienter. Hvis ikke det er det, synes jeg, ministeren allerede her ved førstebehandlingen skal dementere den opfattelse. Jeg vil gerne vide: hvad er forskellen på stk. 1 og stk. 2? Jeg kan se umiddelbart, at de, der falder ind under stk. 2, ikke kan få nogen dækning for huslejeudgifter eller »husleje og lignende«, som der står. Men hvori består ellers forskellen? Hvem er det, man har tænkt på her? Eller er denne formulering alene affødt af, at det ene enhører under sundhedsvæsenet og det andet under den sociale sektor? Jeg går ud fra, det ikke kan henregnes til detaljer. Der skal i hvert fald ikke herske tvivl om, at det radika-

[Aase Olesen]

le venstre mener, hvad der blev vedtaget sidst, og hvad vi stemte for sidst, at der ikke bør være nogen forskel overhovedet mellem somatiske og psykiatriske patienter.

Vi fik at vide sidste år, at det var vigtigt at afvente en arbejdsgruppe, som skulle bearbejde den rapport, der var kommet ud af arbejdet angående pensionsinddragelse.

Har den arbejdsgruppe ikke udgivet en betænkning eller et notat eller et eller andet, som man har glemt at sende os? Det kunne være rart at vide, hvilken vurdering arbejdsgruppen havde haft af de forskellige modeller, som man havde foreslået. Man kan selvfølgelig se resultatet her, men da det er lidt uigennemskueligt, havde det været rart at have haft arbejdsgruppens rapport.

Jeg er enig med fru Tove Niemann – og der er vist flere, der har været inde på det – i, at der bør foretages en egentlig visitation, en reel visitation, og at den bør være sket, inden man inddrager pension, hvis man overhovedet skal inddrage pension. Når jeg siger det sidste, er det, fordi jeg vil minde om, at vores principielle holdning til dette her er, at vi skal henimod en tilstand, hvor folk bevarer deres pension, og hvor dette at få en plejehjemsplads skal betragtes som at flytte til en anden bolig. Derfor er vi i virkeligheden interesseret i, at folk bevarer retten til pension, og at den ikke inddrages, men at man så betaler for sin bolig, som altså nu blot er blevet et plejehjem.

Jeg håber, at socialministeren hørte det, for jeg har nemlig tænkt mig at spørge, om socialministeren kunne tænke sig et eller andet sted at foranledige et forsøg i den retning. Det ville dog falde smukt i tråd med ministerens omstillingstanker og privatiseringstanker, og hvad ved jeg. Der kunne nok findes et sted, hvor det var rimeligt at forsøge helt at komme væk fra lommepegesystemet.

Vi vil gå ind i udvalgsarbejdet og prøve at få klaret disse spørgsmål og i øvrigt stemme for lovforslaget, når vi er helt sikre på, hvad det indebærer, og hvis det ikke indebærer det, vi tror, vil vi arbejde på at få det ændret.

Birkholm (VS):

Jeg vil gerne kommentere den del af forslaget til pensionslov, der angår ændrede reg-

ler for indfødsret, bopæl og optjening af pension.

VS kan tilslutte sig forslaget i § 9, der sikrer flygtninge en reel ligestilling, når det drejer sig om opmåling og tildeling af pension.

Derimod er vi – for at sige det mildt – meget betænkelige ved de ændrede optjeningsregler, der anføres i § 6. Socialministeren skriver i bemærkningerne, at det hidtidige godskrivningsprincip kan føre til urimeligt gunstige resultater i tilfælde, hvor pensionisten samtidig modtager pension fra et andet land. Det er jo typisk EF-lande, men derimod ikke lande som Jugoslavien, Pakistan og Tyrkiet, hvorfra langt flere bistandsklienter og pensionssagsklienter kommer. Disse borgere vil blive stillet langt ringere efter de nye regler.

Jeg vil gerne give et eksempel: en 45-årig gæstearbejder fra et af disse lande, der får tilkendt pension i 1983 og er kommet til Danmark i 1970, vil med de nuværende regler få $\frac{3}{4}$ af fuld pension, men med de nye regler vil han få ca. $\frac{2}{4}$, fordi man afskaffer godskrivningsprincippet. En 53-årig gæstearbejder, der får tilkendt pension her i 1983, og som også er kommet i 1970, vil efter de nuværende regler få $\frac{2}{4}$ af fuld pension, men vil efter de nye regler, så vidt jeg kan se, komme ned på omkring $\frac{1}{4}$.

Socialministeren skriver i bemærkningerne til forslaget, at denne ændring vil betyde en skærpelse i forhold til de gældende regler, og skærpelsen vil være størst for lidt ældre personer med kun få bopælsår i Danmark, men modvirkes dog af de foreslåede afrundingsregler. Endvidere vil de pågældende normalt være omfattet af en pensionsordning i udlandet. Dette er noget af en underdrevet formulering, fordi ministeren ikke her slår fast, hvilke grupper der reelt rammes af disse stramminger. Der er tale om at marginalisere en gruppe, sådan som socialministeren har for vane som led i sin socialpolitik, som det store flertal så kan føle sig hævet over: det er ikke os, det er gæstearbejderne.

Wilhelm (VS):

Jeg skal nøjes med at kommentere de dele af forslagene, der har at gøre med lommepegeordningen. Jeg var forslagsstiller til det forslag, som blev vedtaget af et enstemmigt folketing den 20. maj 1983. Det, som er sket,

[Wilhelm]

er klart en forbedring for de psykiatiske patienter – ingen tvivl om det – for de skal ikke længere automatisk sættes på lommepege efter 6 måneder uanset deres helbredsmæssige prognose.

Men når det er sagt, mener jeg ikke, at beslutningen af 20. maj 1983 er efterlevet. Den gik ud på at ophæve den økonomiske diskrimination af psykiatiske patienter. Jeg husker godt, at et flertal ændrede formuleringen ved anden behandling og ved vedtagelsen, og det havde noget at gøre med tidsfristerne, men der var hverken i vedtagelsen eller i den debat, der gik forud, noget som helst i retning af, at ligestillingen skulle ske ved, at man nivellerede og altså inddrog flere somatiske patienter under lommepegeordningen.

Det er svært at se, om man gør det her. Det er ikke så svært i udkastet til lovforslaget, som vi, selv om socialministeren ikke rigtig kunne lide det, havde lejlighed til at debattere i en spørgetid for kort tid siden. For i dette udkast kom man til at skrive: det er derfor foreslået, at reglerne om pensionsinddragelse efter 6 måneders indlæggelse på psykiatrisk institution udvides til også at gælde ved indlæggelse på somatisk institution. Og så blev det tilføjet: dog ikke automatisk.

Der var det helt klart, at man tog reglerne fra de psykiatiske institutioner og udvidede dem til i princippet at gælde somatiske institutioner, og det var bestemt ikke hensigten. Jeg har bemærket, at ministeren har fjernet den slags bemærkninger til de forslag, der nu foreligger. Men jeg har også bemærket, at indholdet i selve lovteksten reelt ikke er ændret.

Jeg har set, at man provenumæssigt – og det skal da siges, hæderligvis – regner med 0 besparelse på de somatiske patienter. Det giver jo et fingerpeg om intentionerne, men vi aner i virkeligheden ikke, hvordan kommunernes socialudvalg vil administrere dette her, når de får en mulighed – og det mener jeg de gør efter lovteksten – for nogle besparelser, for regeringen pålægger dem ustandselig at lede med lys og lygte efter nye spareobjekter. Jeg kan ikke se andet end, at § 46, stk. 2, også kan bruges på somatiske patienter. Efter § 46, stk. 2, kan man sætte folk på lommepegeordning, uden at der er truffet beslutning efter stk. 1, altså uden at det sociale udvalg har truffet bestemmelse om opta-

gelse på plejehjem. Det kan man ikke nu, og hvis de begynder på det rundt omkring i kommunerne, får regeringen ikke ret i, at der bliver et spareprovenu på 0.

Hvis de ikke begynder på det, og hvis regeringen får ret i, at dette her overhovedet ikke vil inddrage flere somatiske patienter under lommepegeordningen, end der hidtil har været, så må vi modsætningsvis slutte, at der stadig væk er tale om diskrimination af psykiatiske patienter. Den modstrid mener jeg ikke ministrene kan komme uden om.

Der er på den ene eller den anden led tale om, at man ikke har fulgt beslutningen fra den 20. maj. Jeg erkender helt problemet med, at man har vanskeligheder ved at anvende begrebet plejehjem, når det drejer sig om de psykiatiske institutioner, og jeg ved også godt, at det er det, der i nogen grad er med til at skabe forvirringen. Men det må vi kunne klare, uden at dette her enten bliver en udvidelse for de somatiske – og regeringen har jo reelt ikke kontrol over, hvad kommunerne bruger det til – eller bliver en fortsat diskrimination, om end på et lavere niveau end hidtil, af de psykiatiske patienter.

Jeg er derfor meget glad for, at et flertal allerede har tilkendegivet, at de opfatter 20. maj-beslutningen præcis, som vi opfatter den, og det skulle borge for, at der ikke bliver tale om denne usikkerhed med hensyn til, at man omgår beslutningen enten til den ene side eller til den anden side.

Jeg synes også, vi i den diskussion, vi skal have for at løse problemet, skal være opmærksomme på formuleringen »varig udskrivning til eget hjem«. Ja men hvornår kan en psykiatrisk institution med hæderligheden i behold hævde, at der med sikkerhed er tale om varig udskrivning til eget hjem, når vi ved, at genindlæggelsesprocenterne er, så vidt jeg ved, omkring 70 på landsbasis og på nogle psykiatiske institutioner helt oppe på 85? Jeg er bange for, at en sådan formulering vil blive brugt imod psykiatiske patienter, og så har vi stadig væk diskriminationen. Hvis man tager meget håndfast på begrebet »varig udskrivning til eget hjem«, rammer det helt klart de psykiatiske patienter.

Dette var foreløbig, hvad der refererer til beslutningen af 20. maj, men jeg finder også, at det er meget løfterigt, at et flertal her har tilkendegivet, at man gerne vil gå videre. Det gav vi også tilsagn om den 20. maj, og så

[Wilhelm]

vidt jeg kan se, skulle der være basis for nu uden at afvente en hel masse og tale om langsigtede målsætninger, som fru Lizzie Lichtenberg talte om, men allerede under denne sags behandling og for den sags skyld inden nytår at klare nogle problemer af, f.eks. dette, at lommepegeordningen ikke længere skal bruges, før man faktisk har fået anvist plejehjemsplads og ikke er indstillet til den. Jeg synes ligesom hr. Agerschou, at det er så meget mere nødvendigt, som socialministeren dér rider to heste og dels fortæller, ordningen skal bruges, bare man er indstillet til plejehjemsplads, dels fortæller kommunerne, at de ikke skal bygge flere plejehjemspladser.

Det mener jeg vi må kunne afklare – vi vil i hvert fald meget gerne være med – og det lyder også til, at vi endelig kan få indført de forsøgsordninger, som både Raaschou-Nielsen-udvalget og senere ældrekommisionen har anbefalet, hvor man ikke umyndiggør plejepatienter, selv om de er anbragt på plejehjem, men betragter dem som boende i en slags kollektivboliger eller i en beskyttet bolig, hvor de får deres pensioner og betaler deres husleje osv. Måske har de ikke flere penge tilbage til lommepege, men jeg har forstået på De samvirkende Invalideorganisationer og på Sindslidendes Vel og på, hvad der findes af patientorganisationer her i landet, at ophævelsen af umyndiggørelsen også er vigtigere, end om de har flere penge tilbage til lommepege, så jeg kan ikke forstå, hvis regeringen skulle være modstander af den slags forsøgsordninger.

(Kort bemærkning).

Albertsen (S):

Jeg vil gerne i fortsættelse af hr. Wilhelms bemærkninger bede socialministeren svare på et relativt enkelt spørgsmål for ligesom at få sat tingene på plads med henblik på at få afgjort, om vi har ret i vores fortolkning af, at der fortsat sker en forskelsbehandling, hvis dette lovforslag bliver vedtaget i den udformning, ministeren har fremsat det i.

Er det ikke således, at en vedtagelse af dette her vil betyde, at psykiatriske patienter uden visitation til plejehjem kan få frataget deres pension? Hvis det er tilfældet, hr. minister, så er beslutningsforslaget af 20. maj 1983 ikke efterlevet.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan gå ind for de foreliggende lovforslag, der bl.a. består i et sammendrag af pensionslove, som er blevet vedtaget, og som forhåbentlig bliver mere overskuelige ved at sammenskrives.

Der er dog forskellige forandringer. Man behøver f.eks. ikke mere at være dansk statsborger for at kunne få dansk folkepension, man tager dermed hensyn til gæstearbejdere, der har været her gennem lang tid og ønsker at blive her. Endvidere kan man få pension, som er tildelt her i landet, ud af landet, og anerkendte flygtninge kan få en pensionstid, der svarer til opholdet her og opholdet i deres eget land. Det er alt sammen ting, vi kan gå ind for.

Der foreslås indført ligestilling med hensyn til pensionens bevarelse for psykiatriske og somatiske patienter, der indlægges på institution. De skal i al fald kunne bevare den i seks måneder. Det gælder for alle, at pensionen først borttages, når man mener, der ikke er mulighed for, at patienten kommer tilbage til egen bolig.

Jeg vil dertil sige, at det kan være uhyre vanskeligt for ikke at sige umuligt at fastsætte, hvornår det er tilfældet. Specielt er det vanskeligt at bestemme hos yngre psykiatriske patienter, som meget ofte kan bedres, måske efter flere års forløb. Det må vel kunne ordnes, men en vanskelighed er der.

Man vil klassificere institutionerne, sådan at de institutioner, hvis patienter ikke kan klare sig selv mere i egen bolig, kommer til at høre under socialministeriet, mens andre hører under hospitalsvæsenet. Det synes også umiddelbart at være såre vanskeligt, men det vil vel også kunne ordnes.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Det er jo en god dag i dag. Også her kan jeg starte med at konstatere, at der er en god chance for at få et bredt politisk flertal om de to forslag, som nu er til behandling.

Jeg takker for de mange positive bemærkninger, der er kommet til udtryk i forbindelse med nyredigeringen af pensionslovgivningen. Jeg erkender, som også fru Aase Olesen gav udtryk for, at det er meget kompliceret stof. Det er også derfor, der er indgået en aftale med formanden om, at der skal gennemføres en egentlig dybtgående orientering

[Socialministeren]

om principperne i det. Det er den eneste måde, vi kan få det klare overblik over det på.

Det er jo ikke nogen overraskelse, at det tema, som ville give anledning til den største debat, er spørgsmålet om ligestillingen mellem psykiatiske og somatiske patienter, hvad angår pensionsinddragelse. Der har været rejst tvivl om, hvorvidt regeringen med det forslag, der foreligger her, har levet op til folketingsbeslutningen. Dertil vil jeg sige, at det føler jeg mig ikke et øjeblik i tvivl om at vi har. Man kan diskutere, om løsningen er tilstrækkelig god, og for en ordens skyld vil jeg citere folketingsbeslutningen, som siger:

»Folketinget opfordrer regeringen til i befyndelsen af næste folketingssamling at fremsætte lovforslag om ensartede regler for psykiatiske og somatiske patienter i pensionslovgivningen m.v. Forslag til ændrede regler fremsættes, når resultatet af det arbejde, der for tiden foregår i indenrigsministeriet herom, foreligger.«

Jeg synes ikke, der er nogen tvivl om, at det har vi levet op til.

Hvad angår det arbejde, som fandt sted i indenrigsministeriet, og som fru Aase Olesen har været inde på, kan jeg sige, at det ikke var et egentligt udvalg, men var det, jeg vil kalde en teknikergruppe, som har haft til opgave at se på løsningsmodeller. Der foreligger for så vidt ikke nogen indstilling, som der normalt ville gøre fra et udvalg, og derfor er der i hvert fald ikke noget, der er skjult for folketetinget. Jeg kan også sige – det fremgik jo også af hr. Wilhjelm's indlæg – at der er sket ændringer undervejs i udarbejdelsen af lovforslagets § 46, stk. 2.

Med lad mig fastslå, så der ikke kan være nogen tvivl, at det også er regeringens hensigt, at der skal være ligestilling mellem somatiske og psykiatiske patienter. Det kan der ikke herske nogen tvivl om, men det er ikke så let, som nogle af ordførerne gør det til.

Et af problemerne – og det er også nævnt i fremsættelsestalen – er strukturen på dette område. Der er jo desværre en række psykiatiske patienter, som ligger på psykiatiske hospitaler igennem mange år, og som er egentlige plejepatienter, som ikke kan udskrives til eget hjem. Jeg har forstået det sådan, at der er en bred opfattelse af, at de, der er i den situation, ikke skal kunne få pension; når der ikke er mulighed for at blive udskre-

vet til eget hjem, skal man ikke kunne få en pension.

Det er det, der har været regeringens udgangspunkt for forslaget § 46, stk. 2. Det er da rigtigt, at der dermed vil være nogle, som får deres pension inddraget, men deres situation er i virkeligheden, at de opholder sig på det, der skulle være en institution, og ikke et hospital. Det er derfor, vi siger i fremsættelsestalen, at jeg sammen med indenrigsministeren vil prøve at ændre på strukturen. Indenrigsministeren og jeg er enige om, at de psykiatiske hospitaler, vi her taler om, og som altså har psykiatiske patienter, der opholder sig der måske 20–30 år, skal overføres til det sociale system og gøres til egentlige plejehospitaler, og i det øjeblik, det sker, tror jeg faktisk, vi har løst den sidste del af problemet.

Der kan være meget teknik knyttet til dette her. Her vil jeg kun igen understrege, at det er regeringens hensigt at nå frem til ligestilling, og at vi føler, at den eneste vanskelighed er strukturen, og når vi er villige til at løse strukturen, får vi formentlig også løst spørgsmålet om formuleringen under udvalgsarbejdet, hvis der stadig væk skulle være tvivl tilbage.

Fru Lizzie Lichtenberg har stillet helt konkrete spørgsmål om, hvorvidt dette her betyder, at de somatiske patienter ikke får deres forhold forringet. Det må jeg svare bekræftende på. § 46, stk. 2, med de 6 måneder skal også opfattes som en beskyttende regel. Det kan man være i tvivl om, men den skal opfattes som en beskyttende regel. Udgangspunktet er stadig væk at skabe de bedst mulige forhold. Jeg deler opfattelsen af, at forholdene for de psykiatiske patienter med hensyn til pension ikke er, som de skal være.

Jeg vil foreslå, at resten af de tekniske spørgsmål overgår til en almindelig drøftelse i socialudvalget.

Fleere – hr. Albertsen og fru Aase Olesen – har rejst spørgsmålet om forsøg med hensyn til betaling for ophold på plejehjem og dermed fjernelse af lommepengeordningen. Jeg kan bekræfte over for hr. Albertsen, at jeg er stor tilhænger af det, som ældrekommisjonen foreslog, nemlig at vi skal væk fra lommepengeprincippet som helhed. Lommepengeprincippet er formynderisk – det skal der ikke herske nogen tvivl om at vi mener – og hvis ikke vi havde så mange tunge klienter

[Socialministeren]

på vore plejehjem, synes jeg, det drejede sig om at få et lovforslag gennemført så hurtigt som muligt. Men jeg tror, et forslag om fjernelse af lommepegebegrebet på vore institutioner for ældre på nuværende tidspunkt ville have meget svært ved at vinde forståelse, fordi der i mange tilfælde er tale om folk, som måske ikke selv kan administrere deres økonomi.

Vi lægger vægt på, at der bliver sat forsøg i gang med den ordning, som ældrekommisionen har peget på, og som jeg er tilhænger af. Der er i forsøgsvejledningen fra juni i år direkte peget på, at man kan lave forsøg med betaling for ophold på plejehjem og dermed undgå inddragelse af lommepege, og jeg ved, at flere kommuner allerede på nuværende tidspunkt lægger op til at igangsætte sådan nogle forsøg. Jeg tror, den bedste metode til afklaring af problemet er, at vi får nogle erfaringer med, hvordan det virker. Men som sagt er regeringen tilhænger af princippet om at fjerne lommepegeordningen, men at gøre det i huj og hast gennem et lovforslag tror jeg ikke er muligt at overskue konsekvenserne af. Derfor vil vi vejen omkring forsøgsordningerne.

Jeg kan sige til hr. Albertsen, som kom ind på spørgsmålet om rådighedsbeløbet, at vi naturligvis er klar til at fortsætte den diskussion, som vi har haft om dette spørgsmål i den foregående folketingssamling. Også det er et komplekst område, men forhåbentlig er det muligt at finde en fornuftig løsning på problemet.

Afslutningsvis skal jeg kun sige om det punkt, som har optaget sindene mest, at der ikke skal herske tvivl om regeringens ønske på dette område: det er en ligestilling ud fra den struktur, vi har i dag, men strukturen skaber vanskeligheder, og derfor kan det kun løses i to tempi: for det første ved det forslag, som foreligger her – der kan måske ske nogle tekniske forbedringer af det – for det andet ved en ændring af strukturen ved overflytning af psykiatriske hospitaler, som er egentlige plejehjem, til det sociale system.

Albertsen (S):

Jeg skal takke for de besvarelser, jeg fik, og dermed lidt afklaring af ministerens holdning til nogle af de tanker, som jeg fremførte på min gruppes vegne.

Men jeg fik jo ikke svar på det konkrete spørgsmål, som har relation til beslutningsforslagets konsekvens, nemlig om det fortsat også efter ministerens vurdering må erkendes, at der sker en forskelsbehandling. Nu er det som bekendt bedre at have en dårlig samvittighed end slet ingen at have, og jeg føler faktisk, at ministeren næsten afslørede, at han havde dårlig samvittighed i denne sag, da han forklarede den forskel, der vitterlig er.

Det er helt klart erkendt også fra vores side, at placeringen af de grupper, vi taler om, administrativt og politisk er så forskellig, at det nok havde været rart – nu er det jo altid nemmere at sige det bagefter – om ministeren i forbindelse med drøftelsen den 20. maj havde sagt: om selve intentionen at skabe ligestilling er jeg enig, men vilkårene for at realisere en sådan ensartet behandling er vanskelige og forudsætter – og det er derfor, ministeren for kommunerne, indenrigsministeren, også er inddraget på en eller anden vis – hvis man skal fjerne § 46, stk. 2, også, så vidt jeg kan vurdere, en ændring af sygehuslovens § 5.

Det kan man sige er at inddrage et andet lovforslag, men det kan godt være, indenrigsministeren med eller mod sin vilje – men dog forhåbentlig efterkommende – skal inddrage socialudvalget i disse forhandlinger, for det har en sammenhæng med den problematik, vi her taler om. Det er nok rigtigt, at de psykiatriske patienter kun beslaglægger ca. 5 pct. af vor hospitalskapacitet i antal, men med hensyn til varighed er der vel tale om 20–25 gange så langvarige ophold som dem, der er normale for somatiske patienter. Men lad det nu være.

Jeg følte, at der bag ministerens mange forklarende ord faktisk blev sagt: vi må erkende, at vi ikke har nået det, vi skulle have nået efter 20. maj-vedtagelsen, men det forhindrer jo ikke ministeren i at svare direkte på mit spørgsmål. Måske ville en besvarelse være en fuldstændig afklædning i så henseende, men under alle omstændigheder vil jeg bede ministeren om at svare på spørgsmålet.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg må starte med at sige til hr. Albertsen, at jeg allerede under debatten i maj måned gjorde opmærksom på, at dette område var meget kompliceret, og at det såkaldte tekni-

[Socialministeren]

kerudvalg i indenrigsministeriets regie arbejdede med problemerne, og at det forhåbentlig ville finde en løsning. Derfor mener jeg, det er sagt meget klart til folketinget, at denne sag var vanskelig.

Jeg kan ikke helt dy mig for at sige, at der nu er gået nogle ganske få måneder, siden dette forslag blev vedtaget i folketinget, men problemstillingen er mig bekendt ikke ny, den har vist været diskuteret i en række år under socialdemokratiske regeringer, uden at der er kommet nogen konkrete løsninger; nu er der i hvert fald et udspil.

Jeg kan sige til hr. Albertsen, at jeg har ikke spor dårlig samvittighed, men jeg har en god vilje. Jeg har faktisk gjort meget klart rede for, hvad der er regeringens hensigt, og også, at grunden til, at det er så vanskeligt at opnå hensigten fuldt og helt, er strukturen.

Dermed kommer vi over til besvarelsen af det spørgsmål, hr. Albertsen stiller. Det er klart, at lovgivningen, som den foreligger her, giver mulighed for at inddrage pensionen for patienter, som er på psykiatrisk hospital og ikke kan udskrives til eget hjem, fordi de er egentlige plejepatienter. Det kan man sige skaber nogle problemer – det giver ikke egentlig ligestilling – men jeg går ikke ud fra, at hr. Albertsen vil støtte, at man i 30 år skulle kunne få udbetalt sin pension, hvis man ikke har mulighed for at komme tilbage til eget hjem.

Det er det problem, jeg mener man løser, hvis man overflytter de såkaldte psykiatriske hospitaler, som er egentlige plejeinstitutioner, til det sociale system og dermed bringer dem på fuldstændig lige fod med institutioner for ældre og dermed under pensionsinddragelse efter disse regler. Først da – det erkender jeg – er der 100 pct.s ligestilling, men det kan ikke nås før.

Jeg kan godt sige, at både indenrigsministeren og jeg – det vil jeg bekræfte én gang til – er meget indstillet på at få set på dette her så hurtigt som muligt, og det har vel netop også været resultatet af de meget svære drøftelser om udformningen af disse ting. Det står klarere og klarere, at den bedste løsningsmodel som supplement for dette her er en ændring af strukturen, og det vil vi bruge mange kræfter på i den nærmeste fremtid.

Wilhelm (VS):

For det første vil jeg bede socialministeren kommentere de konsekvenser, som hr. Birkholm nævnte for indvandrerne. Er det ikke korrekt, at de stramninger får de konsekvenser, hr. Birkholm nævnte? I så fald synes vi egentlig, at det er en lidt kedelig facon, at det er så skjult i forslaget og i bemærkningerne, at ingen ordførere tilsyneladende har været rigtig opmærksom på det, og at ministeren oven i købet undlader helt at kommentere det problem.

Så til lommepegeordningen. Vi har hele tiden erkendt – det har vi sagt, da vi fremsatte forslaget, og da vi havde debatten frem til den 20. maj 1983 – at det, der i sin tid introducerede forskelsbehandlingen, var, at man i det psykiatriske sygehusvæsen ikke havde det samme plejehjems- og plejepatientbegreb, som man havde i det somatiske sygehusvæsen, så den vanskelighed kommer ikke bag på os.

Jeg forstår, ministeren er stolt af, at han har gjort det, man i folketinget med regeringspartiernes tilslutning besluttede for næsten et halvt år siden. Det synes jeg ikke er så meget at rose sig af; det manglede dog bare, ikke? At andre regeringer ikke tidligere har gjort det – nej, men de har trods alt aldrig haft sådan en beslutning hængende over hovedet.

Men jeg er for så vidt enig med ministeren i, at den varige 100 pct.s løsning uden slinger i valsen, uden mulighed for misforståelser, ligger i at have det samme plejepatientbegreb for psykiatriske som for somatiske patienter. Om disse plejehjem skal ligge under det sociale eller det hospitalsmæssige system, kan vi kigge på.

Men så kommer problemet: hvis den strukturændring, som det nødvendiggør, trækker ud, så får vi igen en periode, hvor vi må klare os med dette forslag, hvis vi ikke kan finde andre løsninger på det – og jeg synes, det netop er vanskeliggjort af, at det er en strukturændring, der sådan set er behov for – dette forslag, som enten betyder, at man udvider lommepegeordningen for de somatiske patienter, eller betyder, at der stadig væk er en forskelsbehandling. En af delene betyder det, og jeg er bange for det første, fordi kommunerne skal spare og kommunerne kan bruge stk. 2 på somatiske patienter.

Er det nu nødvendigt at have denne kedelige overgangsperiode, hvor løftet om, at de

[Wilhelm]

psykiatriske patienter ikke længere skulle diskrimineres, ikke bliver ordentligt opfyldt? Er det overhovedet nødvendigt? Nej, det er det ikke, for vi kan bare ophæve lommepengeordningen øjeblikkeligt for alle, der ikke får anvist plejehjemsplads, og så vil der blive en kort periode, indtil ministrene har fået lavet deres strukturomlægning inden for det psykiatriske sundhedsvæsen og plejehjems-væsen, hvor psykiatriske patienter måske vil blive favoriseret, fordi man ikke endnu dér har plejehjemspatientkategorien, men det er dog bedre, end at man nu bryder løftet om det, der blev stillet dem i udsigt ved beslutningen den 20. maj.

Jeg tror også, det er bedre af en anden grund, for det vil nok gå lidt hurtigere med den strukturændring, hvis man ved, at det koster penge, så længe man ikke har fået lavet denne strukturændring.

Aase Olesen (RV):

Jeg havde egentlig ikke tænkt mig at forlænge debatten, men når ministeren her frejdigt erklærer, at han har god vilje til at forklare regeringens hensigt, så vil jeg gerne gøre opmærksom på, at jeg spurgte faktisk om, hvad meningen var med § 46, stk. 6, for jeg kunne ikke begribe det, der står, og jeg kunne ikke forstå bemærkningerne. Derfor vil jeg gerne have at vide: hvad er hensigten?

Som ministeren ved, er der her i folketinget og i socialudvalget udbrudt en epidemisk sygdom, der hedder mistænksomhed over for bemyndigelser. Vi vil meget gerne vide, hvad hensigten er med denne bemyndigelse.

Og når jeg så er her alligevel, vil jeg godt sige om det med teknikergruppen, at jeg fik at vide, at der ikke lå noget arbejdsgruppemotat eller nogen betænkning fra nogen arbejdsgruppe i socialministeriet. Det var faktisk det, man forsøgte at kule os ned på, da vi prøvede at fastsætte en dato for, hvornår denne ligestilling skulle finde sted. Vi plejer her i folketinget altid at bøje os for, at der sidder en kommission eller et udvalg, og nu får vi så bare at vide, at det faktisk bare er embedsmændene, der skulle have lavet det her; så synes jeg nok, at en anden gang må vi være lidt betænkelige ved at lade os kule på plads af den grund.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Hvad angår det sidste, som fru Aase Olesen nævner, det, som man kunne kalde et teknikerudvalg – det kan godt være, det var et andet udtryk i foråret, men det drejer sig om det samme, nemlig at en gruppe af embedsmænd i indenrigsministeriet og, så vidt jeg husker, også en repræsentant for socialstyrelsen skulle se på de forskellige muligheder, der foreligger: det er ikke en egentlig udvalgsrapport, der her bliver tale om, det er en systematisk gennemgang af de mange forskellige tekniske løsningsmuligheder, der er.

Der er ikke nogen indstilling om, at man gør det ene eller det andet, men nogle forslag til nogle tekniske løsninger. Jeg tror ikke, at dette materiale vil give ret gode vurderingsmuligheder med hensyn til stillingtagen til, om § 46 nu er fornuftigt formuleret eller den ikke er det; det er en lang række andre tekniske problemer, det her drejer sig om, men dette materiale har det været nødvendigt og, mener jeg, helt relevant at anvende i foråret.

Jeg synes også, debatten her i dag viser, selv efter det, vi har været igennem, at det er meget svært at få has på, hvordan det bedst mulige system etableres.

Når fru Aase Olesen spørger om, hvad der ligger i de enkelte stykker, vil jeg godt sige, at det synes jeg ikke det er rimeligt at gå ind på ved førstebehandlingen. Jeg har gjort meget klart rede for den politiske holdning til dette, og så må vi diskutere hele teknikken under udvalgsarbejdet. Jeg har efterhånden også erfaring for, at hver gang man lader sig lokke til en fortolkning af et eller andet teknisk under første behandling, bliver man hængt op på det senere. Det er i øvrigt ikke meningen med en førstebehandling. Det politiske har jeg klart gjort rede for, og alt det tekniske må vi vende tilbage til under udvalgsdrøftelsen.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg er da ked af at måtte konstatere, at ministeren her, når man bliver spurgt fra folketingets talerstol om, hvad et bestemt stykke i et lovforslag betyder, fordi man ikke kan forstå det, når man læser det, og der ikke er gjort rede for det i bemærkningerne, bare henviser til, at det kan vi snakke om i udvalget. Det er virkelig sørgeligt.

[Aase Olesen]

Så vil jeg sige om det med teknikergruppen, der skulle komme med en lang række tekniske løsningsmuligheder, at det må vel være rimeligt at spørge, hvad der er kommet ud af det. Vi diskuterede jo den såkaldte Raaschou-Nielsen-rapport, og det var da meget spændende for folketinget at få at vide, hvilke tekniske muligheder der er for at anvende de forskellige modeller, som denne arbejdsgruppe havde fremlagt.

(Kort bemærkning).

Albertsen (S):

Ministeren kom med en bemærkning om, at han gik ud fra som givet, at jeg ikke var tilhænger af, at de patienter, der havde haft ophold i 20-30 år, skulle have fuld pension. Jeg er enig i, at de ikke bør få fuld pension, men jeg mener, at man må have en anden ordening på det, og jeg har selv været med til på forskellige planer at rejse spørgsmålet om, at nogle af de grupper, der findes på institutionerne, og som har boet der i mange, mange år, nu pludselig får tilkendt højeste invalidepension, selv om de ikke har noget hjem og ikke har haft det i mange år og faktisk har plejehjemspatientstatus. Det har fremkaldt et vist forståeligt røre.

Det andet, der kalder mig op, er argumentationen fra ministerens side. Han stiller sig nok positivt over for ældrekommisionens tankegang om en ændret form for ydelse til plejehjemsbeboerne, men samtidig argumenterer han faktisk direkte imod, at det overhovedet skal realiseres, idet han siger: ja men patienterne er så tunge, at nu kan vi lave nogle forsøgsordninger, og så kan vi altid kigge på det engang ved lejlighed.

Ja men ministeren har da vel ikke nogle tanker om, at man får lettere plejehjemsklientel om nogle år, for alt det, der er foregået på dette område, bevirker måske netop, at patienterne bliver tungere, og det vil sige, at der bliver aldrig nogen sinde tale om forandringer på dette område, hvis man skulle gå efter den filosofi.

Jeg henholder mig til ministerens erklærende gode vilje og understregning af, at han ikke har nogen dårlig samvittighed på disse områder, og det er fint, men det forudsætter så også handling i overensstemmelse med det, som jeg har forstået at andre er enige med mig om: at der er nogle problemer på

disse felter. Der er så mange materielle besværligheder med at få klaret disse ting, men jeg synes ikke, de er større, end at ministeren med sin energi og alt det, han i øvrigt påberåber sig – for nogle punkters vedkommende med rette – også har en mulighed for at komme igennem med disse ting, og det foreslår jeg så ministeren at han forsøger.

(Kort bemærkning).

Birkholm (VS):

Det lykkedes ikke for socialministeren at få svaret på mange af de spørgsmål, der blev stillet, og jeg vil lige minde socialministeren om det spørgsmål, jeg stillede om konsekvenserne for indvandrerne af ophævelsen af godskrivningsreglen.

Er det ikke rigtigt, at det har alvorlige konsekvenser i form af nedsættelse af indvandrernes pensionstilmåling? Man ved jo, at der blandt indvandrerne opstår et stort antal pensionsager, da de ofte får hårdt fysisk krævende og ofte invaliderende arbejde her i landet.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

I forlængelse af hr. Albertsens bemærkning vil jeg gerne sige, at jeg synes, det er sørgeligt, hvis regeringen bruger argumentet med tunge patienter, for så hører det aldrig op, så kan man aldrig opnå den ønskede myndiggørelse eller privatisering, eller hvad man nu vil kalde det. Jeg synes, det er sørgeligt.

Selvfølgelig er der debile patienter på både somatiske og psykiatriske plejehjem, når vi nu får kaldt dem plejehjem, men at det skulle begrunde, at fuldt åndsfriske ældre, der er nok så gode til at administrere deres budgetter, som regeringen f.eks. er, skal umyndiggøres politisk, kan vi ikke acceptere, og jeg vil derfor gøre opmærksom på, at patientforeningerne selv har påpeget, at der naturligvis er det problem med debile, men der findes jo budgetordninger, som kan køres af private pengeinstitutter, eller hvem man udbetaler pensionerne til, og så er der alligevel kun lomme penge tilbage.

Jeg går ud fra, at plejehjemmene, hvis det drejer sig om virkelig debile mennesker, til hvem man ikke tør lade lomme pengene kom-

[Wilhjelm]

me til udbetaling på én gang for en måned, præcis som de gør i dag, kan administrere, så det bliver kortere perioder, der udbetales for.

Tilbage er i virkeligheden kun problemet, om patienterne selv skal administrere lommepenge på den nuværende sats på 18 kr. eller det efter en remyndiggørelse bliver 16 kr. 50 øre eller 23 kr. eller noget i den stil. Der er ingen undskyldning i det, ministeren kaldte tunge patienter, eller rettere: hvis man vil bruge den undskyldning, kommer vi aldrig væk fra at umyndiggøre de helt åndsfriske ældre, og det er det, der er problemet.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Fru Aase Olesen har gentagne gange spurgt om, hvad § 46, stk. 6, reelt betyder, uden at få noget svar, og i et forsøg på at få socialministeren til at svare vil jeg også godt melde mig som en af dem, der heller ikke aner, hvad § 46, stk. 6, reelt betyder. Hvis man blader om til bemærkningerne, står der:

»Bestemmelsen i stk. 6 svarer til de hidtidige regler« – men ikke et ord om, hvad de hidtidige regler drejer sig om – »med den ændring«, står der så videre, »at socialministeren endvidere kan fastsætte nærmere regler om udbetaling af pension til personer, der har ophold på de i stk. 1–5 nævnte institutioner m.v.«

Hvad betyder det? Hvad er det, vi i givet fald giver socialministeren en bemyndigelse til?

Socialministeren (Palle Simonsen):

Nu har jeg altid forstået det sådan, at man ikke skulle tage endelig stilling til et lovforslag under første behandling og derfor heller ikke behøver at gå i detaljer med paragraffer, og jeg vil godt sige om de forskellige spørgsmål, der er rejst om tekniske detaljer – hvordan dette eller hint stykke skal virke – at dem agter jeg ikke at svare på under første behandling, for det er ikke rimeligt. Det er et meget teknisk kompliceret lovforslag i det hele taget, og jeg skal ikke bringes ud i forkerte fortolkninger. Det, udvalgsarbejdet er til for, er at klare alle de detailspørgsmål, der kan være om enkelte paragraffer i en lovgivning, og derfor får man mig ikke til at gå ind i en besvarelse og en nærmere klarlægning af enkelte bestemmelser.

Så vil jeg sige om spørgsmålet, som hr. Birkholm var inde på, om indvandrere, at det er da rigtigt, at der i forbindelse med denne ændring af pensionslovgivningen også sker nogle ændringer af regler, ikke specielt for indvandrere, men for ikke-danske statsborgere, og det, vi har lovet udvalget skal have orientering om, er, hvordan lovforslaget som helhed virker.

Lad mig så til sidst sige, at det er faktisk fantastisk at skulle acceptere påstande om, at man nu vil forsinke muligheden for at få afskaffet lommepengebegrebet på institutioner. Det hører ingen steder hjemme. Jeg har givet udtryk for, at kritikken af forslaget udefra har været meget stor. Man har været bekymret under de nuværende forhold for et system, hvor lommepengeordningen blev fjernet. Jeg er stadig væk meget positiv, men jeg ønsker at se nogle forsøg gennemført med det først, og jeg giver så udtryk for også ved denne lejlighed, for at der ikke skal være nogen misforståelser, at jeg sandelig håber, at disse forsøg fører frem til, at vi har et bedre grundlag for at gennemføre en afskaffelse af lommepengesystemet, som også efter min opfattelse er formyndrisk.

Fjerde næstformand (Arentoft):

På givne foranledning skal jeg tillade mig at citere forretningsordenens § 11, hvori der bl.a. står:

»Ved 1. behandling drøftes lovforslaget ud fra principielle synspunkter uden nærmere gennemgang af enkeltheder.«

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Jeg er lidt overrasket over, at det at prøve på at få at vide, hvad en lov betyder, er reduceret til en teknisk detalje, der skal drøftes under udvalgsarbejdet. Det er jeg fuldstændig uenig i, og derfor vil jeg foreslå, når man ikke ved en førstebehandling kan få at vide, hvad loven betyder, at regeringen i sit regelsaneringsarbejde simpelt hen holder op med at sende lovforslaget til første behandling, så kan vi lige så godt gå direkte til anden behandling. Det vil jeg foreslå ministeren at overveje.

Fjerde næstformand (Arentoft):

[Fjerde næstformand]

Ifølge grundloven skal alle lovforslag gennem tre behandlinger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 60:

Forslag til lov om ændring af lov om sygehusvæsenet.

(Fremsat 9/11 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Taanquist (S):

Vi stemte i sin tid for det beslutningsforslag, der pålagde regeringen at skabe ensartede forhold for psykiatriske og somatiske patienter på sygehusene, og derfor kunne vi egentlig også tiltræde dette forslag. Men nu er der jo under behandlingen af det forrige punkt rejst alvorlig tvivl om, hvorvidt der nu også er skabt ensartede forhold, og derfor må jeg tage det forbehold, at vi under udvalgsbehandlingen selvfølgelig vil se at få afklaret, om der er skabt ensartede forhold. Hvis det er tilfældet, kan vi selvfølgelig til den tid stemme for forslaget.

Den anden del af lovforslaget kan vi også godt tiltræde, altså den del, der ophæver bestemmelsen i sygehusloven om, at det pålægges amtsrådene at oprette et sygehusudvalg. Jeg vil dog gerne sikre mig, at det ikke skal være en forløber for eller tilskyndelse til, at amtsrådene uden videre kan sammenlægge sygehusudvalgene og social- og sundhedsudvalgene.

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg skal på de fire regeringspartiers vegne meddele tilslutning til dette forslag.

Vi finder det positivt, at der gennemføres ensartede regler om indtægtsinddragelse og udbetaling af beløb til personlige fornødenheder, de såkaldte lomme penge, til psykiatriske og somatiske patienter, og så skal jeg i øvrigt henvise til debatten tidligere i dag om socialministerens forslag til lov om social pension.

Tommy Dinesen (SF):

Jeg skal henvise til de udtalelser, der er faldet fra hr. Agerschou tidligere på dagen.

Tove Niemann (FP):

Da mit partis ordfører, hr. Knud Lind, ikke kan være til stede på grund af en eller anden fodboldkamp, skal jeg blot sige, at fremskridtspartiet stiller sig positivt over for dette lovforslag, der sidestiller somatiske og psykiatriske patienter rent betalingsmæssigt.

Aase Olesen (RV):

Dette lovforslag har jo nøje sammenhæng med det foregående, så jeg skal ikke sige så meget om det, men jeg har et enkelt spørgsmål til ministeren.

I § 5 a, stk. 2, om de indlagte patienter, der er over 67 år, står der, at de skal indbetale egne indtægter. Gælder det også, hvis de ikke har pension? Det kan jeg ikke helt se i forslaget. Regeringen og socialdemokratiet har jo vedtaget en indtægtsregulering af folkepensionens grundbeløb, og man kan vel forestille sig patienter, som ingen pension har. Skal de indbetale af private indtægter? Skal de også indbetale, hvis indtægterne er bortfaldet, mens de er syge, altså hvis det er folk, der ikke er på fast løn?

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg er meget enig i, at disse to forslag er meget afhængige af hinanden, og at de under udvalgsarbejdet bliver nødt til at følges ad. Det skal derfor også være min bemærkning til fru Aase Olesen i anledning af detaljerne, som også socialministeren var inde på. Jeg synes oprigtig talt, at vi bliver nødt til at holde den linje, at vi gemmer disse detailspørgsmål til udvalgsarbejdet.

Det er også min tanke, at der skal være ligestilling mellem de psykiatriske og de so-